

รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา
ของโรงเรียนคีรีราษฎร์พัฒนา

The Risky-Group Students Caring and Mentoring System Management Model with
Teacher's Contractual Buddy Activity of Keereeratpattana School

ณัฐวดี รัตนอรุณ*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบและศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญาของโรงเรียนคีรีราษฎร์พัฒนา กลุ่มตัวอย่าง 20 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มไม่จบการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยครูคู่สัญญา และผู้ปกครอง แบบสำรวจการลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนเป็นรายบุคคล แบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบ และแบบสอบถามความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 2) การวิเคราะห์โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ 3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 4) การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน และ 5) การประเมินผลและรายงานผลประสิทธิภาพและความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา สามารถลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนเป็นรายบุคคลลง ส่งผลให้นักเรียนไม่มีผลสัมฤทธิ์ที่เป็น 0, ร และ มส. มีพฤติกรรมดีขึ้น สามารถเรียนในระบบการศึกษาและจบการศึกษาตามกำหนดทุกคน และคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, นักเรียนกลุ่มเสี่ยง, กิจกรรมครูคู่สัญญา

*ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนทุ่งสงวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

Abstract

The purposes of this study were to create the risky-group students caring and mentoring system management model with teacher's contractual buddy activity and to study the model implementation results. Twenty samples were Mathayomsuksa 2 and 3 risky-group students with the tendency of not finishing school; gained by purposive sampling. Instruments used for collecting data were the quality of life of the risky-group students scale, an individual reducing the risk survey form, an efficiency model evaluation form, and a questionnaire on the appropriate of the model. Data were analyzed by mean and standard deviation.

The results reveal that the risky-group students caring and mentoring system management model with teacher's contractual buddy activity had 5 steps: 1) organizing strategies, 2) analyzing structure of administration and functional roles, 3) implementing organization of risky-group students caring and mentoring system, 4) supervising and monitoring, and 5) evaluating and reporting. The efficiency and suitability of the model was at a high level. The model could reduce student's individual risk: made students' learning achievement clear from having 0, graded-waiting, and late-schooling record, had better behaviors, and every of them could finish their school on time; and made risky-group students' life quality as a whole at a high level as well.

Keywords: Students caring and mentoring system management model, Risky-group students, Teacher's contractual buddy activity

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์รวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแรงกดดันจากภายใน จากสภาวการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สนอง และรองรับความท้าทายดังกล่าว นอกจากนี้ระบบการศึกษาเองก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากระบบคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา กฎ ระเบียบ และการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ แม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษา จะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็น แต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ อาทิ การเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับต่างๆ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับสากล จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาผ่านนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐ การผลิตและพัฒนากำลังคน ระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดงานผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคีโดยภาพรวมระบบการศึกษา

ยังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 89)

เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและ สภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกันไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรัก ความปรารถนาดีอย่างมากมาย เพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัยหรือมีพฤติกรรม ตามที่สังคมคาดหวังได้ จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่างๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่นๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์จนถึงขั้นหมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกมจนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม นิยมประลองความเร็ว มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย ใช้ความรุนแรงในการ ตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อและให้ความสัมพันธ์กับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: น. 51)

ด้วยเหตุนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว โดยได้จัดทำนโยบายการศึกษาและทำการปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และได้ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีเป้าหมายในการมุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่พึงปรารถนาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2542 และได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ประการหนึ่งที่เป็นตัวแปรสำคัญ นั่นก็คือ การให้ความดูแลและช่วยเหลือผู้เรียน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งในการบริหารของสถานศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนด้วยระบบและเครื่องมือต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: น. 61)

โรงเรียนศิริราชบุรุษพัฒนา เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 232 คน ในปีการศึกษา 2560 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนเฉลี่ย 2.80 และมีนักเรียนออกกลางคัน จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นผลมาจากความเสี่ยง ด้านครอบครัว ด้านยาเสพติด ด้านอารมณ์ ทางโรงเรียนจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ในปีการศึกษา 2561 ซึ่งทางโรงเรียนได้คัดกรองนักเรียน ซึ่งมีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มสูงที่จะไม่จบการศึกษา โดยใช้แนวคิดครูคู่สัญญาแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อพัฒนาให้ได้รูปแบบที่พัฒนาแล้วสามารถนำไปใช้ให้เกิดคุณค่าอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตอบสนองนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการ

ให้โรงเรียนในสังกัดเอาใจใส่ ดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ให้ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีศักยภาพ เป็นทรัพยากรที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุข โดยบุคลากรในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร ครูทุกคน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีคุณภาพ ตามแนวคิดการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา สำหรับโรงเรียนศรีราชาพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา สำหรับโรงเรียนศรีราชาพัฒนา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและความเหมาะสมในการนำไปใช้ ของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา สำหรับโรงเรียนศรีราชาพัฒนา
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา ในด้านคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและการลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง แนวทางการดำเนินงานและการบริหารจัดการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเสี่ยง ด้านการเรียนและด้านพฤติกรรม ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 2) โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ 3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 4) การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน และ 5) การประเมินผลและรายงานผล

นักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหา จากการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน 5 ด้าน คือ ปัญหาพฤติกรรมในด้านอารมณ์ พฤติกรรมเกรง พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง พฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และพฤติกรรมด้านสัมพันธ์สภาพทางสังคม

ครูคู่สัญญา หมายถึง ครูที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนให้รับผิดชอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงโดยกำหนดให้ครู 1 คน ดูแลรับผิดชอบนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 1 คน ในรูปแบบการศึกษารายกรณี โดยเป็นคู่สัญญากับนักเรียนในการดูแลให้คำปรึกษา ติดตาม ดำเนินการตามกิจกรรมครูคู่สัญญาที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ เป็นระยะเวลา 1 ปี การศึกษา

กิจกรรมครูคู่สัญญา หมายถึง กิจกรรมของครูที่เป็นคู่สัญญาในการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนศรีราชาพัฒนา ประกอบด้วย 7 กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานกิจกรรมครูคู่สัญญา ระหว่างครูคู่สัญญา ผู้บริหาร และผู้ปกครอง
2. กิจกรรมการจัดค่ายทักษะชีวิต
3. กิจกรรมให้คำปรึกษา ติดตามนักเรียน

4. กิจกรรมการมอบหมายภาระงาน
5. กิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนในการแข่งขันทักษะทางวิชาการ
6. กิจกรรมบันทึกกิจกรรมประจำวัน
7. กิจกรรมประชุมผู้ปกครองเพื่อติดตามพฤติกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญาของโรงเรียนศิรีราษฎร์พัฒนา ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

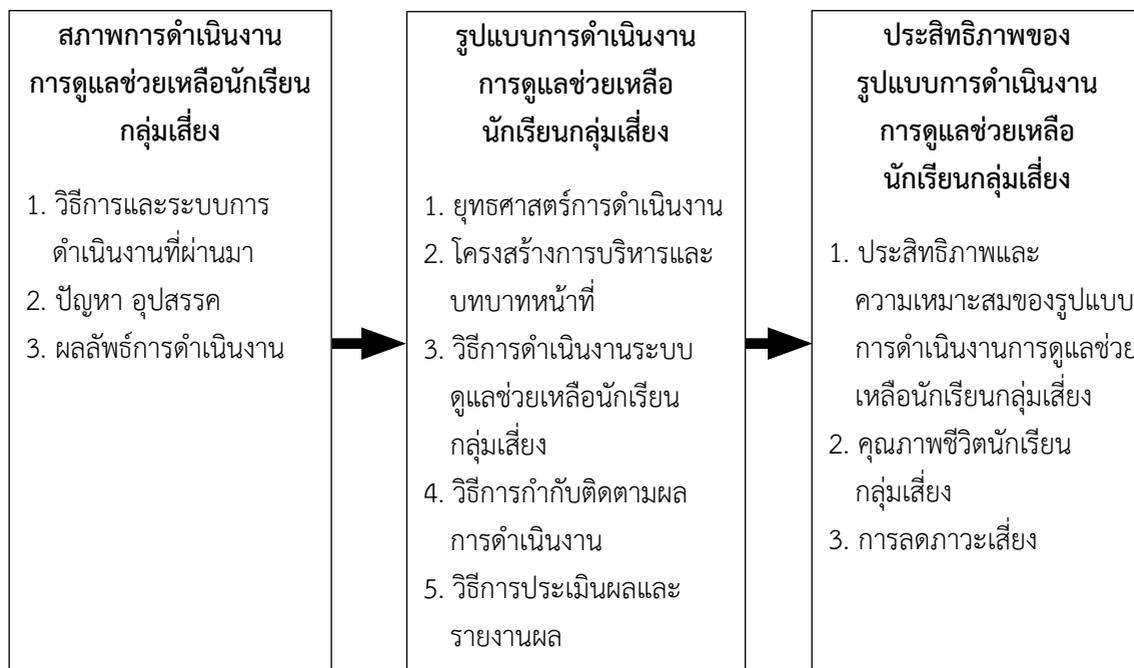
ขั้นที่ 1 การออกแบบและกำหนดรูปแบบการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา ของโรงเรียนศิรีราษฎร์พัฒนา ประกอบด้วย

1.1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูผู้รับผิดชอบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศิรีราษฎร์พัฒนา

1.2 กำหนดรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ขั้นที่ 2 การใช้รูปแบบการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โดยใช้กับครู จำนวน 20 คน และนักเรียนจำนวน 20 คน โรงเรียนศิรีราษฎร์พัฒนา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหารโรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา จำนวน 1 คน
2. ครูโรงเรียนศิริราชูร์พัฒนาทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา จำนวน 20 คน โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มไม่จบการศึกษา ด้วยการใช้ระบบคัดกรองตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา จำนวน 20 คน โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งหมด 5 ฉบับ โดยเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. แบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา
2. แบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไปใช้ของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา
3. แบบศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยครูคู่สัญญา
4. แบบศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
5. แบบสำรวจการลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนเป็นรายบุคคล

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณมีจำนวน 4 ฉบับ และเชิงคุณภาพ 1 ฉบับ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลแต่ละชนิดจากเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยและสถิติสำหรับการวิจัย
2. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และนำข้อมูลที่ดำเนินการวิจัยมาประมวลจัดทำกรอบโครงสร้างขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 5 ฉบับ
3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถามแต่ละกิจกรรมพัฒนา มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
4. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและหาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือแต่ละฉบับ ผลปรากฏว่าเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ฉบับที่ 1-4 มีค่า IOC มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาทุกข้อ ตั้งแต่ 0.8 ถึง 1.00 ผ่านตามากำหนดเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องทุกข้อ

5. นำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ทั้ง 5 ฉบับ ไปทดลองใช้ (Try out)

5.1 ฉบับที่ 1 แบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้าง นำไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนเสาชิงช้า จำนวน 30 คน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach ที่เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.80

5.2 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไปใช้ ของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา นำไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนเสาชิงช้า จำนวน 30 คน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach ที่เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84

5.3 ฉบับที่ 3 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง นำไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนเสาชิงช้า จำนวน 30 คน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach ที่เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83

5.4 ฉบับที่ 4 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง นำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองโรงเรียนเสาชิงช้า จำนวน 30 คน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach ที่เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.80

5.5 ฉบับที่ 5 แบบรายงานการลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามแบบบันทึกการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีประเด็นสำคัญด้านการเรียน และด้านพฤติกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้า เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แบบประเมินประสิทธิภาพและแบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไปใช้ เป็นแบบประเมินโดยครูโรงเรียนศิริราชภัฏพัฒนา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำมาสรุป

2. แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นแบบสอบถามครูคู่สัญญาศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ครูคู่สัญญาเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเป็นรายบุคคล และนำมาสรุป

3. แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นแบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนำมาสรุป

4. แบบรายงานการลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบบันทึกการรายงานการศึกษารายกรณี (case study) โดยครูคู่สัญญาเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลนักเรียนและสรุปผลการลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนเป็นรายบุคคล และนำมาสรุป

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา ของโรงเรียน ศิริราชภัฏพัฒนา มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน มีการกำหนดยุทธศาสตร์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยดำเนินการประชุมชี้แจงยุทธศาสตร์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ปกครองนักเรียน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ดังนี้

1. การพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณภาพ โดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบครูคู่สัญญา
2. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรของโรงเรียน โรงเรียนจัดอบรมครูในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองกลุ่มเสี่ยง
4. วางแผนจัดสรรงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เช่น การจัดกิจกรรมค่าย ปรับพฤติกรรม การประชุมผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้าน การศึกษาดูงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ มีการวิเคราะห์โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดองค์ประกอบโครงสร้างการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ครูผู้รับผิดชอบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูคู่สัญญา คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ปกครองนักเรียน
2. กำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างการบริหารงานรูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา ประกอบด้วย การกำหนดบทบาทหน้าที่ ของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการสำรวจนักเรียนกลุ่มเสี่ยง แยกตามประเภทกลุ่มเสี่ยง โดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้ แบบข้อมูลส่วนตัว กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรม แบบสรุปผลการคัดกรอง

2. วางแผนการดำเนินงาน กำหนดแผนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา จำนวน 7 กิจกรรม ประกอบด้วย

- 2.1 กิจกรรมการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานกิจกรรมครูคู่สัญญา ระหว่างครูคู่สัญญา ผู้บริหาร และผู้ปกครอง
- 2.2 กิจกรรมการจัดค่ายทักษะชีวิต
- 2.3 กิจกรรมให้คำปรึกษา ติดตามนักเรียน
- 2.4 กิจกรรมการมอบหมายภาระงาน
- 2.5 กิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนในการแข่งขันทักษะทางวิชาการ

2.6 กิจกรรมบันทึกกิจกรรมประจำวัน

2.7 กิจกรรมประชุมผู้ปกครองเพื่อติดตามพฤติกรรม

3. ดำเนินงานตามแผน ดำเนินการตามแผนที่กำหนด และระยะเวลาที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยดำเนินการ
ดังนี้

1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม โดยผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงาน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

2. เสนอผลการดำเนินงาน โดยการจัดประชุม เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเสนอผลความก้าวหน้าและ
ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน

3. พัฒนาการดำเนินงาน นำผลจากการดำเนินงานในการประชุม ปรับปรุงพัฒนาให้การดำเนินงาน
มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ครูคู่สัญญารายงานการศึกษารายกรณี (Case Study)

5. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นสุด 1 ภาคเรียน สรุปผลการดำเนินงาน
เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
ดำเนินการดังนี้

1. การประเมินผล ประกอบด้วย

1.1 ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

1.2 ศึกษาความเหมาะสมการใช้รูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

1.3 ศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

1.4 ศึกษาการลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนรายบุคคล

2. จัดประชุมวางแผนพัฒนาการดำเนินงาน จากผลการดำเนินงาน

3. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานรูปแบบการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วย
กิจกรรมครูคู่สัญญา

กิจกรรมครูคู่สัญญา

2. ผลการศึกษาการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โรงเรียนคีรีราษฎร์พัฒนา พบว่า ในภาพรวมมีประสิทธิภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.32$, $S.D. = 0.65$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพร้อมกำหนด
บทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร คณะครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกลุ่มเสี่ยง อยู่ในระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, $S.D. = 0.49$
และ 0.47 ตามลำดับ) รองลงมา การชี้แจงแนวทางการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรม
ครูคู่สัญญา การกำหนดโครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา และการวางแผนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรม
ครูคู่สัญญา อยู่ในระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานที่มีการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.56$, $S.D. = 0.68$, 0.60 และ 0.51
ตามลำดับ) ความเหมาะสมในการนำไปใช้ของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรม

ครูคู่สัญญา โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำไปใช้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพบว่า ด้านโครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำไปใช้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.55) และด้านการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

3. ผลของการศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสัมพันธภาพทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 1.05) รองลงมา ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.72) และด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 1.06) ตามลำดับ

4. ผลการจัดการดำเนินงานรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา พบว่า ภาวะเสี่ยงของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงรายบุคคลมีภาวะเสี่ยงลดลงร้อยละ 100 บางกรณียังต้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง บางคนพฤติกรรมดีขึ้น และยุติการดูแลแบบคู่สัญญาได้สรุปได้ดังนี้

4.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 20 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 คน นักเรียนไม่มีผลสัมฤทธิ์ 0, ร และ มส. และนักเรียนจบการศึกษาทุกคน และศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา จำนวน 8 คน และประกอบอาชีพ จำนวน 4 คน

4.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 20 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 คน ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา จำนวน 4 คน และวิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช 4 คน และวิทยาลัยการอาชีพ จำนวน 4 คน

4.3 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 20 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 คน นักเรียนไม่มีผลสัมฤทธิ์ 0, ร และ มส. และศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกคน โดยมีพฤติกรรมดีขึ้นยุติการช่วยเหลือ 4 คน และดูแลต่อเนื่อง 4 คน

4.4 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 20 คน ส่งต่อสถานศึกษาอื่นเพื่อเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแยกออกจากกลุ่มเสี่ยง จำนวน 4 คน และส่งต่อบำบัดยาเสพติดโรงพยาบาลร่อนพิบูลย์และกลับมาศึกษาต่อที่โรงเรียน จำนวน 3 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด และจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ทุกคน โดยมีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ส่งต่อเรียนสถานศึกษาอื่น จำนวน 1 คน กลับมาศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนเดิม จำนวน 1 คน

4.5 นักเรียนมีปัญหาเสพติด จำนวน 10 คน สามารถลดและเลิกได้ จำนวน 6 คน และมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ต้องดูแลต่อเนื่อง จำนวน 4 คน

4.6 นักเรียนมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ จำนวน 5 คน แก้ปัญหาให้นักเรียน สามารถเรียนได้ตามปกติ จบการศึกษาในปีการศึกษา 2561 ทั้ง 5 คน

4.7 นักเรียนมีปัญหาด้านขาดผู้ดูแลและไม่ได้อยู่กับพ่อและแม่ จำนวน 4 คน แก้ปัญหาให้นักเรียน สามารถเรียนได้ตามปกติจบการศึกษาในปีการศึกษา 2561 ทั้ง 4 คน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา ของครูโรงเรียน ศิริราชรุปรพัฒนา ในภาพรวมมีประสิทธิภาพการดำเนินงานที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนได้ดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กระบวนการบริหารแบบวงจรคุณภาพ (PDCA) อย่างเป็นทางการและเป็นระบบและ ต่อเนื่อง จากการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงดังกล่าวจึงส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญาในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการบริหารวงจรพัฒนาคุณภาพแบบ PDCA เป็นการพัฒนาการศึกษาอย่างมีคุณภาพต้องอาศัยการทำงานที่ต้องประสานกันด้วยดี ฝ่ายผู้บริหารต้องมีความจริงจัง และมุ่งมั่น มีการทบทวนของฝ่ายบริหารอย่างสม่ำเสมอและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผล โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาตามวงจรคุณภาพของ เดมมิ่ง (Deming's Cycle) หรือวงจร PDCA การพัฒนาทั้ง 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan - P) การปฏิบัติตามแผน (Do - D) การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check - C) และการแก้ไขปัญหา (Act - A) จะต้องปฏิบัติต่อเนื่องไปไม่สิ้นสุด โดยเขียนเป็นวงจรว่า “Plan-Do-Check-Act หรือ PDCA” ซึ่งเปรียบเสมือนกับเป็นวงจรอันหนึ่ง เรียกว่า “วงจรเดมมิ่ง (Deming's Cycle)” วงจรหรือวงล้อ PDCA คือ วิธีการที่เป็นขั้นตอนในการทำงานสำเร็จอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและเชื่อถือไว้วางใจได้ โดยการใช้วงจร PDCA เป็นเครื่องมือการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง ในการติดตามปรับปรุงพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย (กรมวิชาการ, 2546: น. 22-24) และการดำเนินงานของโรงเรียนศิริราชรุปรพัฒนาเป็นไปตามหลักการ การดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นเป็นการบริหารคุณภาพ เชิงระบบตามแนวคิดของเดมมิ่ง (PDCA)

นอกจากนี้รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา ที่นำมาใช้และ สามารถเกิดประสิทธิภาพ เพราะโรงเรียนได้นำแบบบันทึกการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเรียนมาใช้ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวปฏิบัติและขั้นตอนของจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครู คู่สัญญาของโรงเรียนศิริราชรุปรพัฒนา ได้แก่ แบบข้อมูลส่วนตัว (แบบ ค.พ. 1) แบบประเมินพฤติกรรม โดยนักเรียน ครู ผู้ปกครอง (SDQ) (แบบ ค.พ. 2-4) กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน (แบบ ค.พ. 5) และแบบสรุปผล การคัดกรอง (แบบ ค.พ. 6) ซึ่งโรงเรียนได้ยึดแนวทางดังกล่าวจึงนำไปสู่การระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ที่มีการปฏิบัติระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ไชบส์ (Siebs, 1999: Abstract) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผล เกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียนในการออกแบบโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อป้องกันการลาออก ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาแถบชานเมือง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จโดยมี ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สามารถเพิ่มระดับเกรดเฉลี่ยให้สูงขึ้นเพิ่มความเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น ได้รับการยอมรับนับถือ มากขึ้น มีการพัฒนาความสนใจมาสู่การเรียน พัฒนาวิสัยทัศนคติในอนาคตของตนเอง และที่สำคัญคือมีโอกาสมากขึ้น ในการจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหลังจากที่ได้เข้าร่วมในโปรแกรม REACH นั่นเอง

2. ผลการศึกษาความเหมาะสมในการนำไปใช้ ของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โรงเรียนศิริราชรุปรพัฒนา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

เนื่องจากโรงเรียนได้กำหนดรูปแบบที่เกิดจากการศึกษาหลักการและทฤษฎีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน จัดตามวงจรบริหารของเดมมิ่ง (PDCA) ได้ดังนี้ การวางแผน P (PLAN) ได้แก่ ยุทธศาสตร์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและโครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การดำเนินการตามแผน D (DO) ได้แก่ การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การตรวจสอบ C (CHECK) ได้แก่ การกำกับติดตามผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และการปรับปรุงแก้ไข A (ACTION) ได้แก่ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยแต่ละขั้นตอนได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน จนผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพที่ดีต่อจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา

3. ผลของการศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา โดยครูคู่สัญญา พบว่า ผลของการศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนเสี่ยง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิการ์ มาศยศ (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียนอยู่ในระดับดี ส่วนด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านวิชาการและด้านสัมพันธภาพนักเรียนกับครู อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากเนื่องจากกระบวนการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา มีการดำเนินการตรงกับสภาพปัญหาของนักเรียนแต่ละคน ครูคู่สัญญามีโอกาสในการพัฒนา ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีข้อมูลของนักเรียนที่สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและตรงประเด็น และโรงเรียนจัดกิจกรรมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี นนทรัตน์ เกื้อหนุน (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอน อยู่ในระดับมาก ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน คือ การส่งต่อ การส่งเสริมนักเรียน การคัดกรอง และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

4. ผลของการศึกษาการสำรวจการลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา พบว่า ภาวะเสี่ยงของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงรายบุคคล มีภาวะเสี่ยงลดลงร้อยละ 100 และยังคงดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง ในบางคนและบางคนพฤติกรรมดีขึ้นยุติการดูแล จากผลการวิจัย แสดงถึงรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีสภาวะเสี่ยงลดลง เกิดจากนวัตกรรมการดูแลแบบคู่สัญญา ที่ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผนการดำเนินงานเป็นอย่างดี มีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เป็นคู่สัญญา และนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและ

ต่อครูคู่สัญญา จึงต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมและดีขึ้นเพื่อให้ตนเองมีสถานะเสี่ยงลดลงสอดคล้องกับงานวิจัยของเนาวรัตน์ ภิณวีย์ (2547: น. 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความเอาใจใส่ของครูเพื่อการแก้พฤติกรรมการศึกษาของนักเรียน กรณีศึกษา นายธรรต บุญนิยม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3” โดยได้ดำเนินการประสานงานกับฝ่ายปกครอง เรื่องการศึกษาของนักเรียน และติดต่อกับผู้ปกครองโดยตรง เพื่อเป็นการแจ้งให้ทราบถึงการหนีเรียนของบุตร ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี ผลการศึกษาพบว่า หลังจากได้เรียกนายธรรต มานั่งคุยสอบถามถึงสาเหตุของการหนีเรียน และครูได้ให้คำแนะนำชี้แนะ ติดตามผลการมาขาดเรียนของนายธรรตทุกวันและพบว่าผลการขาดเรียนน้อยลงกว่าเดิม

นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงระหว่างผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูคู่สัญญาและผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อร่วมวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ในการดำเนินงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: น. 11) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง ในการดำเนินงานของตนเพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำระบบการนิเทศติดตามแบบพี่เลี้ยงมาใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพของการปฏิบัติงาน การพัฒนารูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา ของโรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา

1.2 ควรกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการทำงานอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น

1.3 ควรพัฒนานวัตกรรมการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยติดตามผลการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา ด้วยกระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ ของโรงเรียนศิริราชูร์พัฒนา โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

2.2 ควรศึกษาการกำหนดรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา โดยกำหนดกิจกรรมในการพัฒนาที่สอดคล้องกับเกณฑ์การใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และมาตรฐานของการประเมินภายนอก รอบที่ 4 เพื่อให้การพัฒนานักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยครูผู้สอน หรืออาจจะเป็นการศึกษารายกรณี (Case Study) ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเป็นครั้งๆ ไป หรือเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหามาตรฐานเสี่ยงของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ. (2546). **แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- เนาวรัตน์ ภิญวีย์. (2547). “ความเอาใจใส่ของครูเพื่อการแก้พฤติกรรมกระชากเรียนของนักเรียน กรณีศึกษา นายบรรต บุญนิยม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3”. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2564, จาก <http://www.acr.ac.th/acr/Wijaii/wijai2/26.pdf>.
- นนทรรัตน์ เกื้อหนูน. (2553). **การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **แนวทางการดำเนินงานระบบการช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2559). **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ปี 2560-2579**. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุพรรณนิการ์ มาศยคง. (2554). **คุณภาพชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Siebs, William Richard. (1999). **An Evaluation of the effectiveness of a school within a school program designed to prevent high school dropouts in a suburban high school**. Retrieved February 5, 2006, From <http://www.od.arc.nrru.ac.th/dao/detail.nsp>